

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย
บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์
เขต 2

A study of the governance of small schools in a network group.
Bo Bia-Muang Jet Ton is under the Uttaradit Primary Education
Area Office. District 2

วีรภัทร เกตุหลู

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่ม
เครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุตรดิตถ์ เขต 2

A study of the governance of small schools in a network group.
Bo Bia-Muang Jet Ton is under the Uttaradit Primary Education
Area Office. District 2

วีรภัทร เกตุหลู

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
คณะวิทยาการจัดการ
สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ปีการศึกษา 2568

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.จารุวรรณ นาคัน และดร.ปวินท์ เทพคุณหมิมิตต์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อยผู้วิจัยขอกราบขอบขอบคุณไว้เป็นอย่างสูง และขอกราบขอบคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดี

ขอขอบคุณ ดร.อินทิรา มุงเมือง ผู้อำนวยการ ธนาพิพัฒน์ชัย คำไวย และ นางสาวธีรภรณ์ เกตุหลู ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง และความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณความอนุเคราะห์ผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ขอขอบคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการ วางรากฐาน แก่ผู้วิจัยและท่านอื่น ๆ ที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ได้กรุณาให้ความร่วมมือ และข้อเสนอแนะในการทำการค้นคว้าอิสระครั้งนี้

วีรภัทร เกตุหลู

ชื่อเรื่อง	: การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
ผู้วิจัย	: ว่าที่ร้อยตรีวิรัช ฤทธิ์
ชื่อปริญญา	: ศีศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร.จรรุวรรณ นาคัน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	: ดร.ปวิณห์ เทพคุณหมิมิตต์
ปีสำเร็จการศึกษา	: 2568
สถาบัน	: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระ เรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนดังกล่าวตามความคิดเห็นของครู โดยจำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น จำนวนทั้งสิ้น 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ F-test

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ในปีการศึกษา 2566 โดยรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากไปจนถึงมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้: หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส และหลักนิติธรรม

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : หลักธรรมาภิบาล, โรงเรียนขนาดเล็ก, กลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย- ม่วงเจ็ดต้น

Title : A study of the governance of small schools in a network group. Bo Bia-Muang Jet Ton is under the Uttaradit Primary Education Area Office. District 2.

Author : Verapat Ketloo

Degree : Master of Education (Educational Administration)

Advisor : Dr. Pawin Thepgoonhanimitta

Co-advisor : Dr. Jaruwan Natun

Graduated Year : 2025

Institute : Pacific Institute of Management Science

Abstract

This independent study, "A study of the governance of small schools in a network group. Bo Bia-Muang Jet Ton is under the Uttaradit Primary Education Area Office. District 2," aimed to: (1) study good governance administration in small schools within the Bobia-Muang Jed Ton network group, and (2) compare good governance administration in these small schools based on the opinions of teachers, classified by their status, educational attainment, and teaching experience. The population for this study consisted of 40 administrators, teachers, and personnel from small schools within the Bobia - Muang Jed Ton network group. The data collection instrument used was a questionnaire. The statistical analyses employed included frequency, percentage, mean, standard deviation, and the F-test.

The research findings revealed that good governance administration in small schools within the Bobia-Muang Jed Ton network group for the academic year 2566, according to the opinions of administrators, teachers, and personnel, was at a high level overall. When considered by individual aspects, all aspects were at a high level or higher. The aspects, ranked by mean from highest to lowest, were: Value for Money, Morality, Participation, Accountability, Transparency, and Rule of Law.

The comparative results of good governance administration in small schools within the Bobia-Muang Jed Ton network group, when classified by educational attainment and teaching experience, showed no significant differences in opinions.

Keywords: Good Governance, Small Schools, Bobia-Muang Jed Ton Network Group

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2.คำถามการวิจัย	4
1.3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.4. ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5. สมมติฐานการวิจัย	4
1.6. กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
1.7. นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1. แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล	8
2.2. บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2	29
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	35
3.1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
3.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	38
4.2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	51
5.1. สรุปผลการวิจัย	51
5.2. อภิปรายผล	51
5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้	53
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	54
ภาคผนวก	57
ภาคผนวก ก แบบสอบถามในการวิจัย	58
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย	64
ประวัติผู้วิจัย	66

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่ตอบแบบสอบถาม	39
ตารางที่ 2	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย- ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรโดยรวม	40
ตารางที่ 3	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้นตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้าน หลักคุณธรรม	41
ตารางที่ 4	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย- ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักนิติธรรม	42
ตารางที่ 5	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความโปร่งใส	43
ตารางที่ 6	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความมีส่วนร่วม	44
ตารางที่ 7	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความรับผิดชอบ	45
ตารางที่ 8	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย- ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความคุ้มค่า	46
ตารางที่ 9	การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา	47
ตารางที่ 10	การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน	48
ตารางที่ 11	การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายคู่	49

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
ภาพที่ 1	กรอบแนวคิด	5

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในหลายๆ ด้านทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงด้านการศึกษา สังคมแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาตั้งแต่เกิดถึงสุดท้ายของชีวิตมนุษย์ให้ดำรงชีวิตร่วมกันอย่างสงบสุขในทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม และทัศนคติผู้บริหารคือบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการนำนโยบายหลักของชาติสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลย่อมเป็นแบบอย่างที่ดีเสริมสร้างเยาวชนในชาติพัฒนาทุกช่วงวัยอย่างเหมาะสม เยาวชนเก่งดีมีคุณธรรมร่วมพัฒนาประเทศชาติให้เจริญทัดเทียมประชาคมโลก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 164 ได้กำหนดให้รัฐบาลมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินดำเนินการให้มีการปฏิรูปด้านต่างๆ และส่งเสริมความสามัคคีและความสมานฉันท์ของประชาชนในชาติโดยมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยนโยบายที่ 10 ที่ตระหนักถึงการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล และการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาคราชการ ปลุกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาคำสัตย์ของความเป็นข้าราชการ และความซื่อสัตย์สุจริตควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2561, ออนไลน์)

นอกจากนี้หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล ซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีไทยยังได้กล่าวถึงเรื่องคุณธรรมในสถานศึกษา ครูใหญ่หรือผู้อำนวยการต้องเป็นต้นแบบที่ดีให้กับนักเรียน ครู บุคลากร และสถานศึกษาทั้งในการครองตน ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในหลักธรรมาภิบาล มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ และอดทนครองงาน สร้างความน่าเชื่อถือ และการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และลูกน้องให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม และมีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจกันในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายโรงเรียนคุณธรรมเพื่อสืบสานพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ว่าสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนทุกคนมีความตระหนักรู้เข้าใจในค่านิยม มีเหตุผล ชี้นำคุณค่าแห่งคุณธรรมความดีอย่างเป็นธรรมชาติ สร้างความรู้สึกรักผดชอบชั่วดี ภูมิใจในการทำความดี และร่วมกันสร้างเครือข่ายชุมชนองค์กรแห่งคุณธรรม ด้วยการขอความร่วมมือจากหน่วยงานและองค์กรที่ทำงานด้านคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนต่อเนื่องและยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน โดยต้องน้อมนำยึดถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และจัดการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์)

การบริหารจัดการที่ดีหรือ ธรรมาภิบาล (good governance) เป็นหลักการสำคัญในการพัฒนาข้าราชการไทย ซึ่งในอดีตทุกคนคิดว่าภาครัฐเท่านั้นที่ดูแลกิจการบ้านเมือง แต่ในยุคปัจจุบัน

แนวความคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองได้เปลี่ยนไป ซึ่งภาครัฐต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยมีการลดขนาดลงและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลกิจการบ้านเมืองมากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566-2570 (2565: 136-137) ได้ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและโครงสร้างของภาครัฐให้ยืดหยุ่นเชื่อมโยง เปิดกว้าง และมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ กลยุทธ์ย่อยที่ 2.2 สร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐโดยเปิดเผยข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่างๆให้ประชาชน องค์กร เครือข่าย และภาคีการพัฒนาต่างๆ มีการบูรณาการการบริหารจัดการของรัฐในการแก้ปัญหาและพัฒนาาร่วมกัน เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน กลยุทธ์ที่ 4 การสร้างระบบบริหารภาครัฐที่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็น กลยุทธ์ย่อยที่ 4.1 ปรับระบบการบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐเพื่อดึงดูดและรักษา ผู้มีศักยภาพมาขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแผนกลยุทธ์องค์กร และกลยุทธ์การบริหารทรัพยากรบุคคลที่สามารถดำเนินการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติได้อย่างแท้จริง โดยจะต้องทบทวนแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจเพื่อให้ภาครัฐมีขนาดและต้นทุนที่เหมาะสม ตลอดจนปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานที่สามารถถ่ายโอนภารกิจมาเป็นตำแหน่งงานหลักที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาและดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถ เข้ามาปฏิบัติงานในภาครัฐ เพื่อผลักดันภารกิจได้อย่างทันการและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งให้ความสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐแบบองค์รวม ตลอดจนพัฒนาทัศนคติ จริยธรรม องค์กรความรู้ และทักษะ พร้อมทั้งพัฒนาระบบการประเมินผลบุคลากร ภาครัฐที่สามารถส่งเสริมและสะท้อนศักยภาพในการร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายของประเทศอย่างเป็นระบบ ทั้งในระดับองค์กร ระดับทีม และระดับบุคคล ตลอดจนระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลที่สามารถยกระดับการใช้ทรัพยากรบุคคลทุกคนให้เกิดความคุ้มค่าและประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะด้านการบริหารสถานศึกษาจะมีคุณภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงในการจัดการศึกษา นักเรียนที่มีคุณภาพจำเป็นจะต้องมีครูดี ครูเก่ง อีกทั้งต้องมีความรู้ความสามารถ อุทิศตนให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอนด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู ครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ความเป็นมนุษย์ รวมทั้งคุณธรรมจริยธรรม แก่ลูกศิษย์เพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างสงบสุขในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความหมายของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542: 1)

การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาผู้บริหารมีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากร มีการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ให้การปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนเป็นผู้ที่มีบทบาทอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา จะต้องนำเอาหลักการต่างๆมาบูรณาการเพื่อปรับใช้ในการบริหารและดำเนินงานหลักการที่ขาดไม่ได้เลยคือรักคุณธรรมซึ่งครอบคลุมจุดหมายของหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม มีความโปร่งใส การทำงานเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด (จุฑากาญจน์ เก่งกลกิจ, 2564: 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ยมวงเจ็ดต้น ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ได้กำหนดแนวทางในการบริหารบุคคล ในแผนพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 ระยะ 5 ปี (2566-2570) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ไว้ 6 ยุทธศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบุคคลคือ ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานเริ่มจากวิเคราะห์ภารกิจการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 รongรับการติดตามแผนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) รวมทั้งสอดคล้องกับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment :ITA) ในการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลได้นำหลักธรรมาภิบาล หลักความสุจริตและโปร่งใสรวมทั้งนำระบบคุณธรรมมาใช้ในการบริหารทรัพยากรบุคคล ได้แก่ หลักความเสมอภาคหลักความสามารถ หลักความมั่นคงในอาชีพ เป็นแนวทางในการดำเนินการตามนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคล 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนกำลังคน (Human Resource Planning) 2) ด้านการสรรหา (Recruitment) 3) ด้านการพัฒนา (Development) 4) ด้านการรักษาไว้ (Retention) 5) ด้านการใช้ประโยชน์ (Utilization) จากนโยบายการบริหารงานบุคคลดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งบุคคลเป็นผู้นำนโยบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติจริง ทั้งกระบวนการให้การศึกษา ทักษะปฏิบัติ และทักษะชีวิต ภายใต้การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข เพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนผู้รับบริการ

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2 สรุปได้ 6 ด้านตามกรอบแนวคิด คือ 1) ด้านคุณธรรม 2) ด้านหลักนิติธรรม 3) ด้านหลักความโปร่งใส 4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ และ 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ที่ส่งผลต่อการบริหารงานทั้ง 5 ด้านคือ 1. ด้านการวางแผนงานบุคคล 2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3. การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา 4. การธำรงรักษาบุคลากรทางการศึกษา 5. การประเมินผลการปฏิบัติงานผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์พร้อม เนื่องด้วยกลุ่มดอกเปี้ยมวงเจ็ดต้นติดขอบชายแดนไทยลาวจึงทำให้หน่วยงานภาครัฐตรวจสอบ ประเมิน อย่างสม่ำเสมอ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารบุคลากรต้องมีความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.2 คำถามของการวิจัย

1.การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 อยู่ระดับใด

2.การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน แตกต่างกันหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยมีขอบเขตของการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่าตามหลักการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของธรรมาภิบาล

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้ครั้งนี้ ครูในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 โรงเรียน ครู จำนวน 40 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

กุมภาพันธ์ – ธันวาคม 2567

1.5 สมมติฐานในการวิจัย

การศึกษการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้นได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 มีความแตกต่างกัน

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของผู้ตอบ ประกอบด้วย วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และระดับช่วงชั้นที่สอน

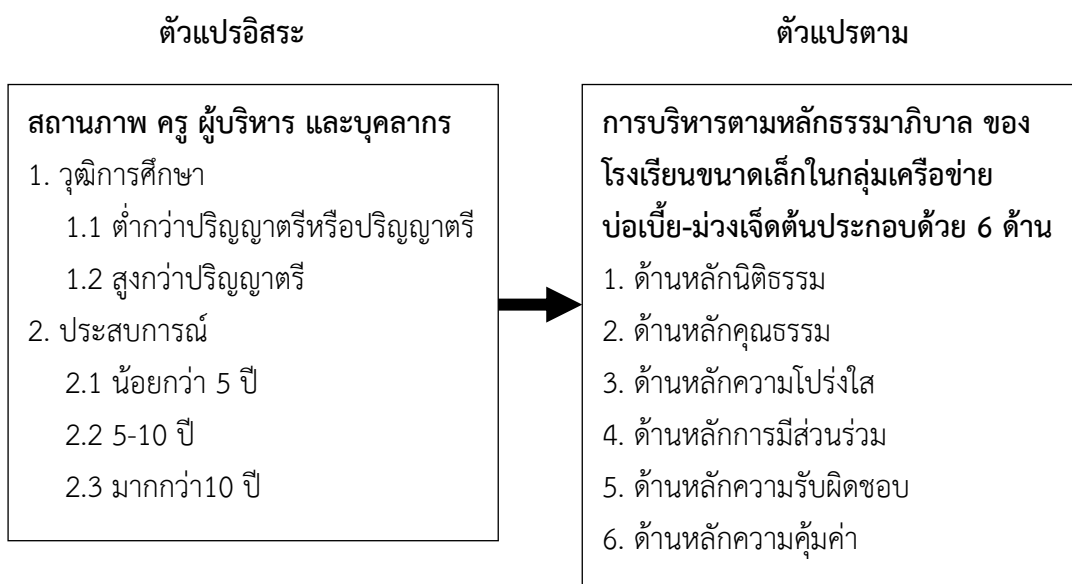
1 วุฒิการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

2 ประสบการณ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า

ตัวแปรตาม คือ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) 6 ด้าน ประกอบด้วย

- 2.1 ด้านหลักนิติธรรม
- 2.2 ด้านหลักคุณธรรม
- 2.3 ด้านหลักความโปร่งใส
- 2.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม
- 2.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ
- 2.6 ด้านหลักความคุ้มค่า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รู้ถึงการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ซึ่งผลที่ได้รับจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. สามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กสถานศึกษา ใน 6 ด้าน ไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารในด้านที่ด้อยและเสริมในด้านที่เด่น
2. เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ทุกเขตในจังหวัดอุตรดิตถ์ ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาตนเอง
3. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารในองค์กรการศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ นำไปปรับประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตน เพื่อการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

หลักธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารในสถานศึกษาที่เน้นรูปแบบการบริหาร 6 ประการ คือ นิติธรรมคุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ดังต่อไปนี้

1. ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง หลักการบริหารสถานศึกษาที่ใช้ความยุติธรรม ความเสมอภาค และความเป็นธรรม ในการดำเนินการตามระเบียบ หรือข้อตกลง ที่เป็นบรรทัดฐานในการปกครอง โดยได้มาซึ่งข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง อย่างเป็นที่ยอมรับของคนภายในและภายนอกสถานศึกษา มีการคัดเลือกครูใหม่อย่างยุติธรรม มีการบริหารบุคลากรที่เสมอภาคกับทุกชาติ ศาสนา และฐานะ ไม่ถือพวกพ้องหรือเลือกที่รักมักที่ชัง ในการพิจารณาความดี ความชอบ ผู้บริหารปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ทุกประการ

2. ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การบริหารที่ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ สุจริต มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ความมีวินัยในตนเอง มีความอดทน อดกลั้นควบคุมอารมณ์อย่างเหมาะสม รับฟังความคิดเห็นของทุกคน ตรงต่อเวลา ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกคนพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้นำในการจัดโครงการเชิงจริยธรรม มีการประเมินผลตนเองและผู้อื่นด้วยความเป็นธรรม

3. ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในด้านงบประมาณ การบริหารบุคคล การบริหารทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ โดยมีการทำเอกสาร หลักฐานข้อมูลและเปิดเผยต่อสาธารณชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในสถานศึกษา ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกส่วนให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวก มีการประเมินผลอย่างถูกต้องเที่ยงธรรม มีประสิทธิภาพจนเป็นที่ยอมรับได้

4. ด้านหลักความร่วมมือ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจร่วมกันตามความเหมาะสม เปิดให้ทุกคนเสียสละร่วมกันในการพัฒนาสถานศึกษา ร่วมปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ และร่วมประเมนผลด้วยความยุติธรรม โดยผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศแห่งการมีส่วนร่วมในสถานศึกษาให้มีความไว้วางใจกัน มีความผูกพันเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบร่วมกัน ด้วยวัฒนธรรมองค์กรแบบประชาธิปไตย และทำงานเป็นทีม โดยการสื่อสารแบบกัลยาณมิตร

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การสร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถให้บรรลุผลสำเร็จ ใส่ใจต่ออุปสรรคปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา โดยมีความกระตือรือร้นวันที่จะแก้ปัญหา กล้าที่จะยอมรับผลดีผลเสียจากการตัดสินใจดำเนินการบางอย่างทั้งที่มาจากตนเองหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีความคำนึงต่อผลประโยชน์ของผู้รับบริการและต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ อีกทั้งแสดงความพร้อมที่จะเสนอข้อเท็จจริง ในการปกครอง ภารกิจของสถานศึกษาต่อสาธารณชนภายนอก โดยสามารถชี้แจงเหตุผลและพร้อมต่อการรับการตรวจสอบจากสาธารณชน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง เป็นการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่จำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ หมายถึง ประสบการณ์ในการทำงานของครู แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ประสบการณ์ 5-10 ปี และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี โรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มี 3 โรงเรียน ดังนี้ โรงเรียนบ้านห้วยยาง โรงเรียนบ้านปางคอม และโรงเรียนวัดวังสัมพันธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญตามลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมาภิบาล
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
 - 1.2 ความหมายของหลักธรรมาภิบาล
 - 1.3 ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล
 - 1.4 องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล
- 2.2 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์เขต 2
- 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิด และหลักการที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ปัจจุบันการบริหารและการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ได้มีการให้ความสำคัญกับการนำระบบคุณธรรมจริยธรรม โดยการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้อย่างแพร่หลาย นักวิชาการและนักการศึกษาได้นำเสนอแนวคิดของหลักธรรมาภิบาลไว้ ดังนี้

รุจิรา แจ่มแสงทอง (2559: 47) ได้กล่าวไว้ว่าหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน ระบบกลไกเป็นทั้งเหตุและผล เป็นเรื่องการปกครองกิจการบ้านเมือง กลไกกระบวนการเพื่อบริหารทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศให้มีความเที่ยงธรรม ซื่อตรง โปร่งใส เสมอต้นเสมอปลาย มีความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และมีระบบมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

วัฒนากรณ์ จิวลักษณ์ (2560: 45) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่จะทำให้ทุกคนในสังคมเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบการบริหารจัดการแบบใหม่แทนที่แบบเดิมๆ ที่มอบให้ผู้บริหารรับผิดชอบเพียงผู้เดียวโดยมีหลักการสำคัญ ได้แก่การทำงานอย่างมีระบบ มีความโปร่งใส โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย เธอได้ว่าเป็นหลักการสำคัญยิ่งในหลักธรรมาภิบาล

บุญเกิด พรภิญโญยิ่ง (2561: 13) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นการปกครองที่มีธรรมะ หรือความถูกต้องเป็นหลักในการปฏิรูปสังคมไทย เพื่อการปรับตัวให้เกิดความเข้มแข็ง ถูกต้องเป็นธรรมในทุกส่วนของสังคม โดยเน้นที่ประชาสัมพันธ์ต้องเป็นรัฐที่กระจายอำนาจ ให้ความสำคัญกับการปกครองท้องถิ่นร่วมกันทำมากขึ้นอำนวยความสะดวกต่อสังคม ประเทศชาติให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขและมีเสถียรภาพ

พัชรีย์ สีโรรส, บรรเจิด สิงคะเนติ, ถวิลวดี บุรีกุล, อัมพร อารังลักษณ์, และมานวิภา อินทรทัต (2559: 241) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล เป็นเรื่องของหลักการบริหารแนวใหม่ เป็นหลักการงานซึ่งหากมีการนำมาใช้เพื่อการบริหารงานแล้วจะเกิดความเชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์

ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยวิธีการดำเนินการ เพื่อให้เกิดธรรมาภิบาล คือ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใส มีสำนึก รับผิดชอบ สิ่งที่จะเอื้อให้เกิดการดำเนินการดังกล่าวได้ก็คือการมีกฎระเบียบ มีแนวปฏิบัติที่รองรับ การทำงานดังกล่าว ดังนั้นจึงมีใช้เรื่องง่ายที่จะสร้างธรรมาภิบาล เพราะต้องมีปัจจัย เสริมมากที่สำคัญ คนในสังคมต้องมีวัฒนธรรมธรรมาภิบาลทั้งในสำนึกและพฤติกรรม

อุษารัตน์ ดาพลอย (2561: 20) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งในการปฏิบัติราชการต้องใช้ ทรัพยากรอย่างประหยัด คุ่มค่า มีการติดตามประเมินผล สามารถตรวจสอบได้ การปฏิบัติด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริต มีการใช้อำนาจข้อบังคับของกฎหมาย อย่างเคร่งครัด และให้บริการอย่างเท่าเทียมเสมอ ภาคกัน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้แสดงความคิดเห็น มีการ กระจายอำนาจ และหลักความรับผิดชอบต่อการบริหารในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ต้องมี จิตสำนึก มีความรับผิดชอบต่อในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปอย่างมีศีลธรรม คุณธรรม

จากแนวคิดของนักวิชาการที่นำเสนอข้างต้นพอสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล เป็น หลักการบริหารแนวใหม่ ที่เชื่อมั่นว่าจะนำมาซึ่งผลลัพธ์ที่ดีที่สุด คือ ความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีความโปร่งใส มี สำนึกรับผิดชอบต่อ มีกฎระเบียบ มีแนวปฏิบัติที่รองรับการทำงานอย่างมีระบบ โดยเฉพาะการมีส่วน ร่วมจากทุกฝ่ายในองค์กรจนถึงระดับชาติ

2. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

นรมน ชันติ (2561: 21) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยการร่วมมือจากภาครัฐบาลภาคเอกชน รวมถึงภาคประชาชน ได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อการพัฒนาอย่างจริงจัง มีงานดำเนินการอย่างต่อเนื่อง สามารถ ควบคุมดูแลตลอดจนตรวจสอบซึ่งกันและกันได้ ยึดหลักความโปร่งใส ความยุติธรรม การมีส่วนร่วม เป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาองค์กรและประเทศให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

นวรรัตน์ อายุยีน (2561: 21) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลหมายถึง หลักในการบริหารการ ปกครองที่ดีทางภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาประเทศทั้ง การเมืองเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนโดยใช้แนวทาง ประชาธิปไตยมีความรับผิดชอบต่อ ยึดหลักเหตุผลมีความเป็นธรรมยุติธรรมทางสังคม มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้

ภาธรณ์ สิริวรรณกุล (2561: 18) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารจัดการ บ้านเมืองที่ดีโดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐบาลภาคเอกชน และภาคประชาชนภายใต้แนวทาง ประชาธิปไตยและการเคารพในสิทธิมนุษยชนซึ่งเชื่อมกับความถูกต้อง เป็นธรรม สุจริต โปร่งใส ความ รับผิดชอบต่อ ความเสมอภาค การมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ตลอดจนการใช้อำนาจในการพัฒนา ประเทศให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

วัฒนา สายเชื้อ (2561: 66) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือและแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้น ความจำเป็นของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน อย่างจริงจังและ ต่อเนื่อง เพื่อให้ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มี เสถียรภาพ มีโครงสร้าง และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถ ตรวจสอบได้อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562: 23) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล (good governance) หมายถึง การบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม ทางภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนที่ดี ให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ใช้หลักประชาธิปไตย และเคารพในสิทธิมนุษยชน มุ่งใช้กฎระเบียบด้วยความ เป็นธรรม โปร่งใสในการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ส่งผลให้ สังคมดำรงอยู่อย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศให้เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล (good governance) มาจากคำว่า ธรรมะ+อภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี

ถวิรวดี บุรีกุล (2552: 239) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล เกิดจากคำว่า "ธรรม" บวกกับ "อภิบาล" เป็นวิธีการที่ดีในการใช้อำนาจ เพื่อบริหารจัดการทรัพยากรขององค์กร

พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ (2563: 22-23) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง แนวทางสำคัญ ในการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อการพัฒนาประเทศโดยมีการเชื่อมโยง องค์ประกอบ 3 ส่วนของสังคมเข้าด้วยกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม สามารถอยู่ ด้วยกันอย่างมีความสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และ เป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศ เพื่อบรรเทาป้องกัน หรือเยียวยาภาวะ วิกฤตอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคตเพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส มีส่วนร่วม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างสมดุลตลอดจนมีการใช้อำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความแข็งแกร่ง มี ประสิทธิภาพ มีคุณภาพ มีความโปร่งใส ยุติธรรม และ สามารถตรวจสอบได้อันเป็นคุณลักษณะสำคัญ ของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องความเป็นไทย รัฐธรรมนูญและกระแสโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศ เป็นไปอย่างมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ

สหัสพงศ์ พิทอนวร (2563: 19) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลหมายถึง หลักการปกครอง การบริหารและการควบคุมดูแลกิจการต่างๆ ของผู้บริหารให้เป็นไปในครรลองคลองธรรมมุ่งประโยชน์ สูงสุดของประชาชนเป็นหลักทำให้คนในองค์กรและประเทศชาติ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ชนะวิน แสงทามาศย์ (2564: 67) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลหมายถึง หลักการบริหาร การปกครองที่มุ่งประโยชน์สูงสุดของประชาชนและประเทศชาติโดยยึดหลักการ และความเป็นธรรม เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการที่กำหนด

วัชรเศวต วงษ์เฉลียง (2564: 20) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการการบริหารงานที่ดี ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้มีเป้าหมายที่สำคัญ เพื่อมุ่งประโยชน์สุขให้เกิดกับประชาชน และยังเป็นการมุ่งจัดสรรทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งเป็นระบบตามกฎหมาย มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ มีประสิทธิภาพเสมอภาค และเป็นธรรมประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการของส่วนรวม ตลอดจนมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจขององค์กร

ณัฐพัชร์ มัชฌิมะปุระ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2565: 218) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง บรรทัดฐานของการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะช่วยลดปัญหาในการบริหารงานบุคคลรวมทั้งสามารถพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมได้หากผู้บริหารมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปยึดถือปฏิบัติซึ่งประกอบไปด้วยหลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่าซึ่งจะเป็นผลดีต่อขวัญกำลังใจของครูผู้สอนและผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพของการศึกษา

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาล หมายถึง หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคม องค์กร ด้วยความรับผิดชอบต่อคุณค่า ชื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสตรวจสอบได้มีความยุติธรรมและมีคุณภาพ มุ่งประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน เป็นหลักทำให้คนในองค์กรและประเทศชาติสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล (good governance) เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นคุณลักษณะที่ผู้บริหารทุกองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ต้องมีอยู่ในตัวของผู้บริหาร เป็นหลักการพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมในหน่วยงานเป็นที่ยอมรับ ทำให้เกิดความสงบสุข และความเจริญรุ่งเรืองในองค์กรนั้นๆ นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

สุกานดา สุโสมาน (2560: 75) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษามีความจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงในการปฏิรูประบบราชการ การปฏิรูปการศึกษา การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษาบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ต้องการ ตลอดจนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาโดยแท้จริง

นรมน ชันตี (2561: 29) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลเป็นแนวทางที่สำคัญแนวทางหนึ่ง ที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการบริหารจัดการและพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ดี ซึ่งหลักธรรมาภิบาลจะช่วยให้ระบบของสถานศึกษามีกระบวนการจัดการที่สามารถนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพได้

นวรรตน์ आयูยืน (2561: 34) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลเป็นทั้งหลักการขั้นพื้นฐาน และเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญระดับประเทศ ที่จะต้องนำมาใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมือง ตลอดจนองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชนเพื่อให้เกิดความชัดเจน โปร่งใส เป็นธรรมในการทำงาน ก่อให้เกิดการยอมรับและการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กร นำมาซึ่งความสำเร็จทำให้องค์กรสามารถพัฒนามีประสิทธิภาพประสิทธิผล อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศทั้งในด้านสังคมเศรษฐกิจและการเมืองอย่างยั่งยืน

พัชรี สิริโรส, บรรเจิด สิงคะเนติ, ถวิลวดี บุรีกุล, อัมพรธำรงลักษณ์ และมารวิภา อินทรทัต (2561: 21) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมนูญบาล มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการพัฒนาเป็นเรื่องการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพโปร่งใสสำนักรับผิดชอบ เสมอภาค สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน นอกจากนี้ทำให้มั่นใจได้ว่าจะเกิดการพัฒนายั่งยืนเกิดความเป็นธรรมอย่างแท้จริง

พระครูโพธิจิตฺตคุณ (กิตติพงษ์ สุบุญโญ) (2561: 51) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้หลักธรรมนูญบาลในการบริหารจัดการนั้นจะส่งผลให้เกิดประโยชน์สุข ของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพ และเกิดความคุ้มค่า ลดขั้นตอน การปฏิบัติงานเกินความจำเป็น มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการ ให้ทันต่อสถานการณ์ประชาชนได้รับ การอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการมีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562: 25) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมนูญบาลมีความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ธรรมนูญบาลเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดนโยบาย ใช้ปรับโครงสร้างและกระบวนการ รวมทั้งเป็นกลไก เครื่องมือ และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นการสร้างความร่วมมืออย่างจริงจังและต่อเนื่อง มุ่งให้การกระจายอำนาจในการบริหารจัดการเพื่อให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติมั่นคงยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์ (2563: 29) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมนูญบาลนั้น เป็นสิ่งที่ไม่สามารถที่จะปฏิเสธที่จะนำมาสู่การปฏิบัติได้เพราะการบริหารจัดการตามหลักธรรมนูญบาลนั้น ได้นำมาซึ่งการพัฒนาองค์กรและการทำงานอย่างมีระบบอย่างมีประสิทธิภาพอย่างเต็มศักยภาพ แม้แต่การนำหลักธรรมนูญบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ยิ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผู้สูงชันผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำหลักธรรมนูญบาลมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อผู้บริหารจะได้บริหารสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้ามีศักยภาพ และมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนก่อให้เกิดความเชื่อมั่นจากภายนอกและนำมาซึ่งการให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

แก้วกาญจน์ ภิรมานุวัฒน์ (2564: 43 - 44) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมนูญบาล เป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ช่วยให้มีระบบบริหารของรัฐมีความยุติธรรม ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมเสถียรภาพ ช่วยลดบรรเทา หรือแก้ปัญหาความรุนแรงในสังคม ช่วยให้สังคมมีความเข้มแข็งในทุกด้าน ลดและแก้ปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน การฉ้อราษฎร์บังหลวง การเอาเปรียบ ช่วยให้เกิดการสร้างคุณค่าจิตสำนึกทางปัญญา วัฒนธรรมและจริยธรรมทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองเข้มแข็งมีความมั่นคง และเกิดความเป็นธรรมในสังคม

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ธรรมนูญบาล ถือเป็นแนวปฏิบัติในการจัดระเบียบสังคมที่มีความสำคัญครอบคลุมทุกภาคส่วน เป็นกฎเกณฑ์ในการบริหารที่มีความเป็นธรรมประชาชนทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขนอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นให้กระบวนการประชาธิปไตยเกิดความสมบูรณ์ ระบบการบริหารงานของรัฐมีความยุติธรรม และทุกคนปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ส่งผลให้องค์กรบรรลุผลตามเป้าหมาย

4. องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล

นักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

กมลวรรณ ศรีม่วง (2560: 21-22) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. ด้านหลักนิติธรรม 2. ด้านหลักคุณธรรม 3. ด้านหลักความโปร่งใส 4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5. ด้านหลักความรับผิดชอบ 6. ด้านหลักความคุ้มค่า

นรมน ชันดี (2561: 39-40) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยยึดหลัก 6 หลักดังนี้

1. นิติธรรม เป็นการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่างๆ ของสถานศึกษา ให้ทันสมัย เทียบธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และกติกาต่างๆ เหล่านั้นร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมที่มีการปกครองภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

2. คุณธรรม เป็นการยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงามมีการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้บุคลากรในสถานศึกษาถือปฏิบัติ โดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ สังคมส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยันอดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยติดตัว รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรมและพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

3. ความโปร่งใส เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมาและสามารถตรวจสอบได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกในการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใส มีการเปิดให้ประชาชนมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในสถานศึกษาได้อย่างตรงไปตรงมา และสะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

4. การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีการร่วมเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจในปัญหาสำคัญของสถานศึกษาซึ่งมีการแจ้งความเห็นการได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่นๆ ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. ความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเอง ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี การงานที่รับผิดชอบอยู่ และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง รวมทั้งการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

6. ความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า และสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ มี

บริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่างๆ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ ยั่งยืน

นวรรตน์ อายุยืน (2561: 34) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการที่ดี มี 10 องค์ประกอบได้แก่ 1. ประสิทธิภาพ 2. ประสิทธิผล 3. การตอบสนอง 4. ภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ 5. เปิดเผย/โปร่งใส 6. หลักนิติธรรม 7. ความเสมอภาค 8. การมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทมติ 9. การกระจายอำนาจ 10. คุณธรรม/จริยธรรม

วัฒนา สายเชื้อ (2561: 95) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบได้แก่ 1. หลักนิติธรรม 2. หลักคุณธรรม 3. หลักการมีส่วนร่วม 4. หลักความรับผิดชอบ 5. หลักความโปร่งใส 6. หลักความคุ้มค่า

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่า หลักธรรมาภิบาลเป็นการบริหารจัดการที่ดี เป็นหลักในการนำมาปกครองประเทศให้เกิดความสงบสุขโดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ 1. นิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรมการดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายการกำหนดกติกาและมีการปฏิบัติตามกฏกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของประชาชน 2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามการส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์จริงใจขยันอดทนมีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัย 3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ 4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยวิธีการแสดงความคิดเห็นการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐการทำประชาพิจารณ์การร่วมลงประชามติหรืออื่นๆที่เปิดให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม 5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง 6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักพื้นฐาน 6 ประการดังนี้ 1 หลักนิติธรรม ได้แก่การตรากฎหมายกฎข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ออกกฎและผู้ปฏิบัติตามตลอดจนทุกคนในสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย 2 หลักคุณธรรม ได้แก่การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบตลอดจนมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ 3 หลักความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็วไม่บิดเบือนหรือบิดบังบางส่วน 4 หลักความมีส่วนร่วมได้แก่การเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เราทำทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมรับผิดชอบ 5 หลักความรับผิดชอบตรวจสอบได้นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบแล้วยังต้องทราบกระบวนการให้หน่วยงานต่างๆมา

ตรวจสอบได้ว่าการดำเนินงานของเราโปร่งใสจริง 6 หลักความคุ้มค่า ได้แก่การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด คำนึงเงิน คำนึงเวลา คำนึงแรงงาน

เอกชาติ สุขเสน (2562: 15) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมาภิบาลมี 6 หลัก ดังนี้

1. ความโปร่งใส (transparency) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) โปร่งใส 2) หลักความโปร่งใส 3) มีความโปร่งใส 4) หลักความบริสุทธิ์โปร่งใส 5) ด้านความโปร่งใส 6) ด้านหลักความโปร่งใส 7) ความสุจริตและโปร่งใส 8) ด้านหลักความโปร่งใส 9) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส

2. นิติธรรม (rule of law) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) มีคุณธรรม 2) ยุติธรรม 3) หลักคุณธรรม 4) ประชาชนมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรม และให้การยอมรับ 5) ส่งเสริมความเป็นธรรม 6) การดำเนินการตามนิติธรรม 7) หลักคุณธรรม 8) หลักความยุติธรรม 9) ด้านนิติธรรมและความชอบธรรม 10) ด้านคุณธรรมหรือจรรยาบรรณและจริยธรรม 11) ด้านความยุติธรรมหรือความเสมอภาค 12) ด้านนิติธรรม 13) ด้านหลักคุณธรรม 14) กลไกทางการเมืองที่ชอบธรรม 15) กฎเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน 16) การทำงานโดยสุจริตและชอบธรรม 17) ทำงานให้สังคมตามแนวทางแห่งจริยธรรมและความถูกต้อง 18) ความชอบธรรม 19) การดำเนินการตามนิติธรรม 20) ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม

3. การมีส่วนร่วม (participation) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) ด้านการมีส่วนร่วม 3) ด้านหลักการมีส่วนร่วม 4) ทำงานโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน 5) การมีส่วนร่วมของสาธารณะชน 6) การมุ่งเน้นฉันทามติ

4. พันธะรับผิดชอบ (accountability) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) หลักความรับผิดชอบ 2) หลักความพร้อมรับผิดชอบ 3) ด้านความพร้อมรับผิดชอบหรือความรับผิดชอบ 4) ด้านหลักความรับผิดชอบ 5) พันธะความรับผิดชอบต่อสังคม 6) รับผิดชอบ 7) ด้านหลักความรับผิดชอบ 8) ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ 9) ภาระรับผิดชอบ 10) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ 11) ภาระรับผิดชอบ

5. ความคุ้มค่า (value of money) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) หลักความคุ้มค่า 2) หลักความคุ้มค่า 3) หลักความคุ้มค่า 4) หลักความคุ้มค่า 5) หลักความคุ้มค่า 6) หลักความคุ้มค่า 7) หลักความเหมาะสม

6. ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ (effective veness & efficiency) มีองค์ประกอบที่มีความหมายเดียวกันดังนี้ 1) ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) มีประสิทธิภาพ 5) หลักพื้นฐานของการกำกับดูแลกิจการ

วันทินี ภูธรรมะ (2563: 29) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (GG Framework) ซึ่งประกอบด้วย 4 หลักการสำคัญ และ 10 หลักการย่อย ดังนี้

1.การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ (Efficiency) หลักประสิทธิผล (Effective) หลักการตอบสนอง (Responsive)

2.ค่านิยมประชาธิปไตย (Democratic Value) ประกอบด้วย หลักภาระรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ (Accountability) หลักความเปิดเผย/โปร่งใส (Transparency) หลักนิติธรรม (Rule of Low) และหลักความเสมอภาค (Equity)

3.ประชาธิปไตย (Participatory State) ประกอบด้วยหลักความกระจายอำนาจ (Decentralization) และหลักการมีส่วนร่วม/การมุ่งเน้นฉันทามติ (Participation/Consensus Oriented)

4.ความรับผิดชอบทางการบริหาร (Administrative Responsibility) ประกอบด้วยหลักคุณธรรม/จริยธรรม (Morality/Ethics)

แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564: 46-47) ได้กล่าวไว้ว่าหลักธรรมาภิบาล ที่สำคัญมี 10 องค์ประกอบได้แก่

1.หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบ และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำหรือรื้อนในการแก้ปัญหาของหน่วยงาน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

2.หลักการกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจในหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การสั่งการ การบริหาร การดำเนินการให้แก่ ผู้ปฏิบัติในระดับต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

3.หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน การกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

4.หลักประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติเพื่ออำนวยความสะดวกและลดค่าใช้จ่าย ตลอดจนมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมเพื่อลดภารกิจที่ล้าสมัยและไม่มีความจำเป็น

5.หลักความโปร่งใส หมายถึง ผลการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีความโปร่งใส และชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย

6.หลักประสิทธิผล หมายถึง ผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ มีการวางแผนเป้าหมาย การปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและมีมาตรฐาน รวมถึงการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่อง

7.หลักการตอบสนอง หมายถึง การให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถดำเนินการแล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด สร้างความเชื่อมั่นไว้วางใจรวมถึงตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างทั่วถึง

8.หลักความเสมอภาค หมายถึง การได้รับการปฏิบัติและได้รับการบริการอย่างเท่าเทียมกันของการเข้าถึงการบริการสาธารณสุขของกลุ่มบุคคลผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

9.หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีศีลธรรมและจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร

10.หลักนิติธรรม หมายถึง การดำเนินงานที่ยึดถือกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาค รวมถึงการใช้อำนาจในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและความยุติธรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ชนะวิน แสงทามาตย์ (2564: 68) ได้กล่าวไว้ว่า หลักธรรมาภิบาลประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการคือ

- 1.หลักนิติธรรม
- 2.หลักคุณธรรม
3. หลักความโปร่งใส
- 4.หลักการมีส่วนร่วม
- 5.หลักความรับผิดชอบ
- 6.หลักความคุ้มค่า

วัชรศ วงษ์เฉลียง (2564: 31-33) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1.หลักประสิทธิภาพ
- 2.หลักประสิทธิผล
- 3.หลักการตอบสนอง
- 4.หลักภาระรับผิดชอบ
- 5.หลักความเปิดเผยและโปร่งใส
- 6.หลักนิติธรรม
- 7.หลักความเสมอภาค
- 8.หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ
- 9.หลักการกระจายอำนาจ
- 10.หลักคุณธรรมและจริยธรรม

คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมสำหรับเอเชียแปซิฟิกแห่งสหประชาชาติ (UNESCAP,2009) ได้แสดงองค์ประกอบของธรรมาภิบาลประกอบด้วย 8 องค์ประกอบดังนี้

- 1.การมีส่วนร่วม
- 2.นิติธรรม
- 3.ความโปร่งใส
- 4.การตอบสนอง
- 5.พันธะรับผิดชอบ
- 6.ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล
- 7.ความเสมอภาค/ความเที่ยงธรรม
- 8.การมุ่งเน้นฉันทามติ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลที่ผู้วิจัยได้นำมาบูรณาการในการบริหารงานบุคคล เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษาในฐานะนิติบุคคล ผู้วิจัยจึงนำมาศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดของนักศึกษาหลายท่าน ซึ่งแสดงรายละเอียดรายการสังเคราะห์หลักธรรมาภิบาล

1. หลักคุณธรรม

1.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักคุณธรรมของผู้บริหารไว้ ดังนี้

นรมน ชันดี (2561: 39) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม มีการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้บุคลากรในสถานศึกษาถือปฏิบัติ โดยมีความซื่อสัตย์สุจริตความเสียสละ ความอดทน ขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่หมู่คณะ สังคมส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกคน พัฒนาตนเองไปพร้อมกันเพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัยประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยติดตัว รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรด้วยความเป็นธรรม และพิจารณาความดีความชอบของบุคลากรในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ด้วยความยุติธรรม

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 27) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง การวางตนเป็นกลาง พิจารณาตัดสินเรื่องต่าง ๆ ยึดมั่นในความถูกต้องมีเหตุผล เทียงธรรมเป็นธรรม และมีความชอบธรรม ส่งเสริมให้บุคลากรยึดถือความซื่อสัตย์ อดทน มีระเบียบวินัย เสียสละ และมีน้ำใจในการปฏิบัติหน้าที่

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ซื่อสัตย์ จริใจ ขยัน อดทน มีระเบียบ ตลอดจนมีความชอบธรรมในการใช้อำนาจ

แก้วกาญจน์ กิमानุวัฒน์ (2564: 47) ได้กล่าวไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีศีลธรรมและจริยธรรมมีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของผู้บริหาร

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักคุณธรรม หมายถึงการปฏิบัติหน้าที่อย่างสุจริตไม่ทำผิดวินัยของวิชาชีพ มีความยุติธรรมไม่ละเมิดจริยธรรมหรือธรรมเนียมปฏิบัติ โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมาย กฎระเบียบคำสั่งข้อบังคับขององค์กร ประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม นำพาหน่วยงานไปสู่ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 การดำเนินงานตามหลักคุณธรรม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดคุณธรรมของผู้บริหาร ไว้ดังนี้

พระนที สิริบุญโญ (บัวงาม) (2560: 45) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรม เป็นการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมซึ่งความดี คุณสมบัติที่เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม เรียกว่า คุณธรรม คุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหาร ในการอยู่ร่วมกันในสังคมผู้ที่ขาดคุณธรรมย่อมเป็นเหตุแห่งความเสื่อม

สุกานดา สุลีมาน (2560: 78) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม มีศีลธรรม ประพฤติ ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม ตามกฎระเบียบ จรรยาบรรณ และมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งการส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความประพฤติ และการปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม ตลอดจนการส่งเสริมขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 50) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรม มีดังนี้

1. สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมเริ่มจากเยาวชนในและนอกระบบการศึกษาอย่างจริงจัง
2. รมว.ศธ.ใช้หลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางจริงจังโดยเริ่มจากผู้บังคับบัญชา
3. รมว.ศธ.ให้สังคมร่วมสนับสนุนผู้ปฏิบัติที่มีคุณธรรมที่ถูกรังแก โดยผู้มีอำนาจเหนือกว่า รวมถึงการยอมรับ เชิดชูเกียรติ การส่งเสริม หรือกระตุ้นในรูปแบบต่าง ๆ
4. องค์กรระดับต่าง ๆ มีการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึกด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ
5. ทุกหน่วยงานของภาครัฐควรมีหลักจริยธรรมของตนเองหรือจริยธรรมแต่ละสาขาวิชาอย่างเปิดเผย

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565: 7) สรุปไว้ว่า การดำเนินการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม มีแนวทางการดำเนินการ 4 ด้าน ดังนี้

1. การปลูกจิตสำนึกและส่งเสริมการตระหนักรู้ เพื่อพัฒนาจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเผยแพร่ปลุกฝัง ส่งเสริมยกย่องข้าราชการที่เป็นแบบอย่างที่ดีใช้สื่อเพื่อการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ผ่านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการรณรงค์เพื่อส่งเสริมระดับการตระหนักรู้ของบุคลากรให้ปฏิบัติตาม
2. การพัฒนาและเสริมสร้างระบบบริหารและเครื่องมือในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร เพื่อพัฒนาระบบบริหารและเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยจัดทำและดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลด้านคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสในประจำปี และสนับสนุนให้ความช่วยเหลือและดูแลบุคลากรผู้ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมฯ ตลอดจนสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับมีวินัยและเคารพกฎ ระเบียบ กฎหมาย ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง
3. การเฝ้าระวัง ตรวจสอบ และป้องปรามเชิงรุก เพื่อให้บุคลากรทุกระดับ มีความเชื่อมั่นและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างเที่ยงธรรม โดยศึกษาและสำรวจความเชื่อมั่นต่อช่องทางรับเรื่องร้องเรียนในปัจจุบัน ตลอดจนติดตาม สอดส่องการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมฯ ตลอดจนเผยแพร่ข้อพึงระวังและข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ รับทราบและถือปฏิบัติโดยทั่วกัน
4. การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเสริมสร้าง เครือข่ายและพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายของการขับเคลื่อน คุณธรรม จริยธรรม ระหว่างกลุ่มงาน คุ่มครองจริยธรรมในแต่ละหน่วยงาน และจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ระหว่างกัน

สุทธวิทย์ วิลัยรติ, ธนัตชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตส่าห์และกาญจนา อุตตรวิเชียร (2564: 60) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรมเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ยึดหลักคุณธรรมเกื้อกูลกันมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอยู่ร่วมกันฉันพี่น้อง ภายใต้กฎหมายและกฎระเบียบ วินัย เป็นตัวอย่างที่ดีในชุมชนการปฏิบัติงานของบุคลากรสถานศึกษาต้องปฏิบัติงานโดยมีความเมตตากรุณาต่อเพื่อนร่วมงานและมีความเคารพอ่อนน้อมถ่อมตน มีคุณธรรมจริยธรรมต่อการทำงานเน้นการรับฟังผู้

อาวุธและเคารพต่อผู้มีพระคุณ สถานศึกษาโดยยึดหลักมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมีวินัย

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักคุณธรรม ต้องยึดหลักความเกื้อหนุนกันผู้บริหารต้องส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ให้ความยุติธรรม เข้าใจเข้าถึง และให้โอกาส มีมนุษยสัมพันธ์ ต่อเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนการสนับสนุนครูและบุคลากรในโรงเรียนให้มีการพัฒนาตนเอง มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพและให้เกียรติเพื่อนร่วมงาน ย่อมส่งผลถึงบรรยากาศการร่วมงานที่ดี ทำให้องค์กรอยู่อย่างมีความสุข การปฏิบัติงานบรรลุผลตามเป้าหมาย

2. หลักนิติธรรม

2.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักนิติธรรมของผู้บริหารไว้ ดังนี้

นรมน ชันดี (2561: 39-40) ได้กล่าวไว้ว่า นิติธรรม หมายถึง การกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ทันสมัย เทียบธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคม และบุคลากรในสถานศึกษา โดยบุคลากรทุกคนมีการยินยอมพร้อมใจถือปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและกติกาต่าง ๆ เหล่านั้นร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมที่มีการปกครองภายใต้กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่า นิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็น ธรรมการดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายการกำหนดกฎกติกาและมีการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงถึงสิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของประชาชน

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 26) ได้กล่าวไว้ว่า นิติธรรม หมายถึง ผู้บริหารมีการกำหนด กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างชัดเจน อันเป็นที่ยอมรับของบุคคลและผู้มีส่วน เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรทุกคนปฏิบัติงานตามนโยบาย ประพฤติปฏิบัติตนอย่าง เหมาะสมและเป็นแบบอย่างที่ดี

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า นิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายกฎ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรมเป็นที่ยอมรับทั้งผู้ออกกฎและผู้ปฏิบัติตามตลอดจนทุกคนในสังคม ยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย

แก้วกาญจน์ กิมาณวัฒน์ (2564: 47) ได้กล่าวไว้ว่า นิติธรรม หมายถึง การดำเนินงานที่ยึดถือ กฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อตกลงในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และปฏิบัติร่วมกัน อย่างเสมอภาค รวมถึงการใช้อำนาจในการบริหารราชการด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ โดย คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ

และความยุติธรรมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2 การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการดำเนินงานตามหลักนิติธรรมของผู้บริหารไว้ ดังนี้

พระนที สิริปัญญา (บัวงาม) (2560: 44) สรุปไว้ว่าการดำเนินงานตามหลักนิติธรรม เป็นการ ใช้กฎหมายบริหารประเทศต้องมี ความยุติธรรม และสามารถพัฒนากฎหมายให้มีความทันสมัย โดย คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

สุกานดา สุไลมาน (2560: 77) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม คือ การใช้ความ ยุติธรรม ความเสมอภาค และความเป็นธรรมในการดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อตกลง และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ที่เป็นบรรทัดฐานในการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วม ในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการออก กฎระเบียบและแนวปฏิบัติ มีส่วนร่วมในการประเมิน และสามารถร้องเรียนเมื่อไม่ได้รับความ เป็นธรรมจากการใช้กฎ ระเบียบ และแนวปฏิบัติดังกล่าว โดยบุคลากรทุกคนจะต้องตระหนักในสิทธิ และ หน้าที่ของตนเอง

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 50) สรุปไว้ว่า การดำเนินการ ตามหลักนิติธรรม ดังนี้

1. ให้ความรู้แก่สมาชิกในองค์กร เรื่องกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ สิทธิเสรีภาพ บทบาทและความรับผิดชอบต่อสังคมในองค์กร รวมทั้งขอบเขตในการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบ ประชาธิปไตย

2. พัฒนาบุคลากรให้มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ประชาชนและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพมากขึ้น

สุทิววิทย์ วิลัยริด, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตส่าห์และกาญจนา อุดตริวิเชียร (2564: 360) สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม เน้นการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ข้าราชการยึด ระเบียบข้อบัญญัติเป็นหลัก โดยเฉพาะการคลัง การบริหารงบประมาณ ตลอดจนการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ การดำเนินการของสถานศึกษาต้องเป็นไปตามระเบียบแบบแผน โดยยึดหลักกฎหมาย ข้อบังคับเป็นหลักและมีจุดยืน จุดประสงค์ที่ชัดเจนของการปฏิบัติงานในสถานศึกษา มีแนวทางการ พัฒนาการบริหาร โดยยึดถือการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติหน้าที่ ยุติระเบียบ แบบแผน กฎ ข้อตกลง โดยการมีส่วนร่วมในการสร้างข้อตกลงร่วมกันของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ ส่วนเกี่ยวข้องในการออกกฎระเบียบและแนวปฏิบัติที่ผ่านความคิดเห็นและข้อตกลงร่วมกันของทุกคน โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ และนำไปใช้ร่วมกันอย่างเคร่งครัด

3. หลักความโปร่งใส

3.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักความโปร่งใสของผู้บริหารไว้ ดังนี้

นรมน ชันติ (2561: 40) ได้กล่าวไว้ว่า ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและ กลไกในการทำงานของสถานศึกษาให้มีความโปร่งใสมิการเปิดให้ประชาชนมีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ในสถานศึกษาได้อย่างตรงไปตรงมาและสะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการให้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้และมีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่า ความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกองค์กรให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 28) ได้กล่าวไว้ว่า ความโปร่งใส หมายถึง ผู้บริหารสร้างความไว้วางใจในการปฏิบัติงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ปรับปรุงระบบและกลไกกระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวกและให้มีการตรวจสอบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก เปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง รวดเร็ว ไม่บิดเบือนหรือปิดบังบางส่วน

แก้วกาญจน์ กิমানุวัฒน์ (2564: 47) ได้กล่าวไว้ว่า ความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเชื่อถือได้ให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนปรับปรุงระบบการบริหารงานให้มีความโปร่งใส และชี้แจงได้เมื่อมีข้อสงสัย

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความโปร่งใส หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา มีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารงานทุกด้านทุกขั้นตอน สามารถตรวจสอบได้

3.2 การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการดำเนินงานตามหลักความโปร่งใสของผู้บริหารไว้ ดังนี้

พระนที สิริบุญโญ (บัวงาม) (2560: 46) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส ของผู้บริหารต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมาตรวจสอบได้ปราศจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง การปฏิบัติงานให้ความสะดวกแก่ทุกฝ่ายเปิดเผยโดยไม่ปิดบังอำพราง

สุกานดา สุลีมาน (2560: 78) สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส ของผู้บริหารนั้นเป็นการสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการวางแผนระบบ กติกา และการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมาร่วมกันของครูและบุคลากรในโรงเรียน มีการวางระบบโครงสร้างการบริหารโรงเรียนอย่างชัดเจนและครอบคลุมภารกิจงานของสถานศึกษามีระบบตรวจสอบภายในการบริหารการเงินและพัสดุเป็นไปตามกฎระเบียบ อย่างรัดกุมสามารถตรวจสอบได้ การบริหารงานบุคคลโดยใช้ระบบคุณธรรมในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงานนอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายสามารถรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างสะดวกในรอบของกฎหมายในหน่วยงานที่กำหนด

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 51) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส ดังนี้

1. สำรวจความเห็นชอบของบุคลากรในเรื่องความโปร่งใสที่ต้องการของบุคลากร
2. บุคลากรตระหนักในความสำคัญและปฏิบัติตามแนวทางที่กำหนดไว้ใน

พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการปกครอง พ.ศ. 2539

3. ปรับปรุงระบบเอกสารระบบสารสนเทศให้เป็นระเบียบสะดวกต่อการใช้งานและการสืบค้นของประชาชน

4. จัดทำเอกสาร คู่มือเกี่ยวกับการใช้บริการของส่วนราชการที่เข้าใจง่ายสะดวกต่อการติดต่อของประชาชน

5. มีระบบประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

6. สร้างเจตคติที่ดีในการให้บริการข้อมูลข่าวสารและตอบข้อสงสัยของประชาชน

สุทธิวิทย์ วิลัยวาทย์, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตสาห์และกาญจนา อุตตรวิเชียร (2564: 360-361) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส เป็นการปฏิบัติงานโดยให้ผู้เกี่ยวข้อง และครู กรรมการสถานศึกษา นักเรียนประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้ ตรวจสอบได้ มีป้ายประกาศและประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ ให้รับรู้รับทราบอย่างเปิดเผย การทำงานของบุคลากรมีการเปิดเผยทุกขั้นตอนของการทำงาน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความโปร่งใส เป็นการปฏิบัติหน้าที่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูล ของสถานศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถรับทราบข่าวสารข้อมูลการบริหารจัดการงานทุกอย่างในโรงเรียน และสามารถตรวจสอบได้ เป็นการสร้างความไว้วางใจ ความมั่นใจ และความโปร่งใสในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการสร้างความเชื่อมั่นที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคม

4. หลักความมีส่วนร่วม

4.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักความมีส่วนร่วมของผู้บริหารไว้ ดังนี้

นรมน ชันติ (2561: 40) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีการร่วมเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ซึ่งมีการแจ้งความเห็นการได้สวนสาธารณะ การประชาสัมพันธ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ ช่วยให้เกิดความ

สามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่า การมีส่วนร่วม หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และแสดงความคิดเห็นตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยวิธีการแสดงความคิดเห็นการตรวจสอบ การทำงานของภาครัฐการทำประชาพิจารณ์การร่วมลงประชามติหรืออื่น ๆ ที่เปิดให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วม

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 29) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะและการตัดสินใจการแก้ปัญหา สนับสนุนการทำงานเป็นทีมเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีส่วนร่วมหมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เราทำทั้งร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ไข และร่วมรับผิดชอบ

แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์ (2564: 46) ได้กล่าวไว้ว่า ความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานการกำหนดนโยบาย การดำเนินงาน การตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็น ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมถึงการตรวจสอบปฏิบัติงาน เพื่อให้ผลการงานบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม รับรู้กิจกรรมของสถานศึกษา เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ตัดสินในปัญหาสำคัญของสถานศึกษา ช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกัน ระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.2 การดำเนินงานตามหลักความมีส่วนร่วม

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการดำเนินงานตามหลักความมีส่วนร่วมของผู้บริหารไว้ ดังนี้

พระนที สิริบุญโญ (บัวงาม) (2560: 47) สรุปไว้ว่าการดำเนินงานตามหลักการมีส่วนร่วม เป็นการให้สิทธิในการเสนอความคิดเห็น ร่วมรับรู้แก้ปัญหาในทุก ๆ ด้านโดยไม่อคติมีเสรีภาพ และเสมอภาคมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกัน

สุกานดา สุไลมาน (2560: 79) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมรับผลกระทบ

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 52) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความมีส่วนร่วม ดังนี้

1. องค์กรต้องกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนพร้อมทั้งออกกฎระเบียบข้อบังคับกับบุคคลในองค์กรถือปฏิบัติ รวมทั้งพัฒนากลไก ระบบการทำงานและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเอื้อต่อการสนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรและประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง
2. กระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่บุคลากรตามหน้าที่ ๆ ได้รับมอบหมายเพื่อให้บุคลากรสามารถบริหารภารกิจตามบทบาทหน้าที่ตรงตามความต้องการ
3. รมรณรงค์และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรและประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วม
4. จัดทำคู่มือแนวทางการมีส่วนร่วมในงาน/โครงการต่างๆรวมทั้งให้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนซึ่งจะทำให้การมีส่วนร่วมมีคุณค่ามากขึ้น
5. แสดงผลลัพธ์จากการเข้ามามีส่วนรวมที่เป็นรูปธรรมให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งมีรางวัลตอบแทนแก่เจ้าของความคิดที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น
6. สร้างหลักประกันในความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานขององค์กร

สุทธิวิทย์ วิลัยรติ, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตสาห์ และกาญจนา อุตตรวิเชียร (2564: 361) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักการมีส่วนร่วมของผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับการบริหารโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม มีการตรวจสอบ ตลอดถึงการรับทราบถึงปัญหาของสถานศึกษา เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน การทำงานทุกโครงการ ให้ทุกภาคส่วนได้รับรู้ รับทราบการปฏิบัติงาน โดยมีการ

ประชุมแสดงความคิดเห็น เสนอนะต่าง ๆ ที่มีส่วนของการทำงานร่วมกัน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความร่วมมือ เป็นกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษา ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคน นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนในการวางแผนงาน การปฏิบัติงาน การแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือหรือรับทราบผลของการปฏิบัติงานที่มีทั้งประสบความสำเร็จมากบ้าง น้อยบ้าง สรุปผลเพื่อพัฒนา และหาทางแก้ไข เป็นการสร้างความรู้สึกของการมีส่วนร่วม ที่จะก่อให้เกิดความรัก สามัคคี ซึ่งจะเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ในการพัฒนาองค์กร

5. หลักความรับผิดชอบ

5.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้ ดังนี้

นรมน ชันดี (2561: 40) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา กระตือรือร้นในการแก้ปัญหา คำนึงถึงส่วนรวมมากกว่าตนเองตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เป็นอย่างดี การงานที่รับผิดชอบอยู่ และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ รวมทั้งการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่า ความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 30) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มุ่งมั่นในการปฏิบัติงานเต็มความสามารถให้บรรลุความสำเร็จ สอดคล้องตามกฎหมาย ระเบียบของโรงเรียนมีจิตสำนึกต่อหน้าที่ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ยอมรับผลการปฏิบัติงาน รวมถึงการไม่ละทิ้งหน้าที่และปรับปรุงพัฒนางานอยู่เสมอ

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง ตรวจสอบได้ นอกจากจะต้องมีความรับผิดชอบแล้วยังต้องสร้าง กระบวนการให้หน่วยงานต่าง ๆ มาตรวจสอบได้ว่า การทำงานของเราโปร่งใสจริง

แก้วกาญจน์ กิมนุวัฒน์ (2564: 46) ได้กล่าวไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบ และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำหรือการตัดสินใจของตนเอง รวมถึงการใส่ใจปัญหาของหน่วยงาน และมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่เต็มตามศักยภาพ และพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ใส่ใจปัญหาของสถานศึกษา รับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

5.2 การดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบของผู้บริหารไว้ ดังนี้

พระนที สิริบุญโญ (บัวงาม) (2560: 47) สรุปไว้ว่าการดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ เป็นความกล้าที่จะยอมรับในการกระทำของตนเองทั้งดีและไม่ดี ใส่ใจในหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่นที่สมเหตุสมผลกว่าตน ซึ่งแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้และเป็นที่ยอมรับของสังคม

สุกานดา สุโสมาน (2560: 77) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ เป็นการสร้างความตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ มีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการกระทำของตนเองอย่างมีเหตุผล มีการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 53) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ ดังนี้

1. ผู้บังคับบัญชาเป็นแบบอย่างที่ดี รวมทั้งการสร้างแบบอย่างที่ดีด้วยการยกย่องและส่งเสริมความประพฤติของบุคคลที่เป็นแบบอย่างที่ดี
2. สร้างความรับผิดชอบของตนเองด้วยการมีส่วนร่วมมีระบบตรวจสอบและการประเมินที่นาเชื่อถือ
3. ส่งเสริมผู้มีความสามารถ โดยการให้รางวัลและลงโทษที่เหมาะสม ทั้งการจูงใจด้วยค่าตอบแทนและอื่น ๆ

สุทธวิทย์ วิลัยริด, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตส่าห์ และกาญจนา อุตตรวีเชียร (2564: 361) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องมีการรับผิดชอบต่อทุกงานที่ได้มีการปฏิบัติไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ผู้บริหารโดยมอบหมายงานให้ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบต่องานที่ปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความรับผิดชอบ เป็นกระบวนการในการสร้างความตระหนักในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ที่ต้องมีความเสียสละ อดทน มุ่งมั่นต่อผลของงาน ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ บนหน้าที่ที่มีเกียรติ ที่ต้องเสียสละแรงกายแรงใจ และกำลังทรัพย์ ถึงแม้ผลของงานอาจจะไม่ประสบความสำเร็จเสมอไป แต่เมื่อได้รับมอบหมาย ทุกคนต้องทำให้ดีที่สุด ผู้บริหารที่ดีจึงต้องรับผิดชอบต่อผลของงานที่อาจประสบผลสำเร็จหรือไม่ประสบผลสำเร็จเลย

6. หลักความคุ้มค่า

6.1 ความหมาย

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของหลักความคุ้มค่าของผู้บริหารไว้ดังนี้

นรมน ชันดี (2561: 40) ได้กล่าวไว้ว่า ความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษา มีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ มีบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สถาบันพระปกเกล้า (2561) นำเสนอว่าความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยการณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้า และบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 31) ได้กล่าวไว้ว่า ความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวมจัดทำแผนปฏิบัติงานจากการศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาที่แท้จริง ควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

นิตยา คงเกษม (2562: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ความคุ้มค่าหมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ สูงสุดคุ้มค่าเงินคุ้มค่า เวลา คุ้มค่าแรงงาน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าและสร้างสรรค์ มีบริการที่มีคุณภาพ รวมทั้งรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์

6.2 การดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า

นักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้แนวคิดในการดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่าของผู้บริหารไว้ ดังนี้

พระนที สิริบุญโญ (บัวงาม) (2560: 48) สรุปไว้ว่า การบริหารตามหลักความคุ้มค่า เป็นการดำเนินงาน กระบวนการทำงาน ของผู้บริหารในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสถานศึกษา บุคลากร นักเรียน และแก่ส่วนรวมอย่างเหมาะสมเป็นที่น่าพอใจและมีคุณภาพ ด้วยวิธีการประหยัดใช้และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์และยั่งยืน

สุกานดา สุโสมาน (2560: 79) สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการในการใช้ทรัพยากรในสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม มีการรายงานผลการทำงาน และแสดงประสิทธิภาพในทรัพยากรต่อสาธารณะ และคำนึงถึงผลกระทบยาว ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างความเข้าใจในเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรทุกคนนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

อุษารัตน์ ดาวลอย (2561: 38) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าประโยชน์ มีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้บริหารระดับสูงต้องให้ความสำคัญ
2. ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้สั้นหรือเบ็ดเสร็จในขั้นตอนเดียวเพื่อให้สะดวกและรวดเร็ว
3. ปฏิบัติงานอย่างประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลาบรรลุวัตถุประสงค์ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม
4. กำหนดมาตรฐานการทำงานในหน้าที่และเป้าหมายที่ชัดเจน
5. สร้างระบบความคุ้มค่าและรายงานการใช้จ่ายทรัพยากรอย่างคุ้มค่าต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับเพื่อตรวจสอบ
6. นำเครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน
7. เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอวิธีการต่างๆ ที่นำไปสู่ความคุ้มค่า
8. รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกเพื่อนำมาปรับปรุงงานในองค์กร
9. ให้ความสำคัญกับระบบการติดตามประเมินผลและควรประกาศให้ผู้เกี่ยวข้องและประชาชนทราบเป็นระยะ
10. ให้ระบบประเมินการปฏิบัติงาน (RBM) และใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือในการพิจารณางบประมาณในโครงการ
11. จัดสรรงบประมาณตามผลสัมฤทธิ์ของงาน
12. ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับหลักความคุ้มค่า
13. ให้รางวัลหน่วยงานกลุ่มบุคลากรที่ดำเนินการด้วยวิธีดังกล่าวได้อย่างถูกต้องคุ้มค่า

สุทธิวิทย์ วิลัยรุต, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตสาหกรรมและกาญจนา อุตตริวิเชียร (2564: 360) สรุปไว้ว่า การดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารงานโดยยึดหลักความคุ้มค่า เป็นหัวใจหลักอีกประการหนึ่งที่สถานศึกษาต้องคำนึงถึงการใช้จ่ายหรือการบริหารงบประมาณให้คุ้มค่ากับเม็ดเงินผลงานต้องประจักษ์ มีคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลโดยต่อเนื่องทุกโครงการมีรายละเอียด ยึดผลงานเป็นหลัก การปฏิบัติงานทุกอย่างจะต้องมีผลที่ทำให้เกิดการพัฒนา

สรุปได้ว่า การดำเนินงานตามหลักความคุ้มค่า เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนที่ผู้บริหารต้องตระหนักรู้ ทั้งต้องมีวิสัยทัศน์ มีความรอบคอบและมีความคิดสร้างสรรค์ ในการใช้งบประมาณ และทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียน นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนให้มากที่สุด มีผลงานที่ภาคภูมิใจสามารถตรวจสอบ ประเมินผล และพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน

2.บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต2

บริบทที่เกี่ยวข้องอำนาจหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ประกาศกฎกระทรวงตามมาตรา 34 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการพ.ศ. 2546 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น

(2) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว

(3) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(4) กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผล สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา

(5) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(6) ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(7) จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(8) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

(9) ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

(10) ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

(11) ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา

(12) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับบททวนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2

ข้อมูลพื้นฐาน

ที่ตั้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เป็นเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือตอนล่างตั้งอยู่เลขที่ 12 หมู่ 4 ตำบลแสนตอ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ รหัสไปรษณีย์ 53110 โทรศัพท์ 0-5548-1125, 0-5548-1860, 0-5548-1809 โทรสาร 0-5548-1612 Website : <https://www.utd2.go.th>

ขนาดพื้นที่ ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเขตภูเขา มีทรัพยากรป่าไม้ที่มีความอุดมสมบูรณ์และเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีพื้นที่รับผิดชอบทั้งหมด 4 อำเภอ จำนวน 2,898,718 ไร่ (คิดเป็นร้อยละ 66 ของพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์) โดยมีพื้นที่ป่าไม้ ร้อยละ 98.54 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพรมแดนติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประมาณ 135 กิโลเมตร ในพื้นที่อำเภอบ้านโคกประมาณ 115 กิโลเมตร และ อำเภอน้ำปาด ประมาณ 20 กิโลเมตร (ที่มาข้อมูล : จังหวัดอุตรดิตถ์)

สภาพภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ มีความชื้น และความร้อนสูง ในฤดูร้อนอากาศจะร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส อากาศเย็นสบายในฤดูหนาวและมีฝนตกชุกในฤดูฝน

อาณาเขต

มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับ จังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดกับ อำเภทองแสนขัน

ทิศตะวันออก ติดกับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดกับ จังหวัดแพร่

สภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษานี้ จำนวน 4 อำเภอ 76 โรงเรียน แยกเป็น

1. อำเภอท่าปลา จำนวน 28 โรงเรียน
2. อำเภอน้ำปาด จำนวน 22 โรงเรียน
3. อำเภอปากท่า จำนวน 12 โรงเรียน
4. อำเภอบ้านโคก จำนวน 14 โรงเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัตนารณ์ ส่งเสริม (2559) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยหลักคุณธรรมอยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือหลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม ส,วนหลัก

ความคุ้มค่า อยู่ในลำดับสุดท้าย 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหาร สถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและวุฒิการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 3) ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เสนอปัญหาและแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ดังนี้ 3.1 ด้านหลักนิติธรรมบุคลากรยังไม่ทราบข้อบังคับระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหาร งานเท่าที่ควรผู้บริหารควรอบรมให้บุคลากรได้ทราบในข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการ บริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน 3.2 ด้านหลักคุณธรรมบุคลากรบางส่วนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมผู้บริหารควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตสาธารณะ 3.3 ด้านหลักความโปร่งใสการบริหารงานไม่มีความชัดเจนในเรื่องของงบประมาณที่ นำไปใช้การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารน้อย ผู้บริหาร ควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนและ กระบวนการบริหารงานนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ 3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความ ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อบุคลากรบางส่วนปฏิบัติงานตามความรู้สึกรของตนเองโดยไม่มี ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การปฏิบัติงานล่าช้าขาดความรับผิดชอบต่อหน่วยงาน ผู้บริหารควรสนับสนุน การปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อการทำงานอย่างเต็มที่ 3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรบางส่วนขาดจิตสำนึกต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัด และคุ้มค่า ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด

ดารินทร์ สงมะเรียง (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 2) เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอนในสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2557 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติและหลักประสิทธิผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นหลักความรับผิดชอบ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วมหลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผล และหลักประสิทธิภาพ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ 4) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ การทำงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านหลักการตอบสนอง หลักความเสมอภาค หลักความมุ่งเน้นฉันทามติ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กมลพรรณ พึ่งดวง (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างคือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 86 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและประสิทธิผลของสถานศึกษา สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์หสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับหลักความเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการ กระจายอำนาจหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติ หลักประสิทธิผลหลักประสิทธิภาพ หลักการะรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้หลักการตอบสนองตามลำดับ 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน คุณภาพ โดยทั่วไป ความใส่ใจในงาน ความพึงพอใจในงาน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นันทิชา ปูเวหา (2560) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาหนองกุ้งศรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 พบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่าย พัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาหนองกุ้งศรี 1 ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้านและอยู่ในระดับมาก 3 ด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหา ต่ำสุดได้ดังนี้ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักนิติ ธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความ โปร่งใสตามลำดับ 2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารโรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาหนองกุ้งศรี 1 ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศ อายุและประสบการณ์การทำงานต่างกัน

โดยรวม และรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนศูนย์ เครือข่ายพัฒนา คุณภาพการบริหารการศึกษาหนองสูงศรี 1 ดังนั้นการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดผล สมฤทธิ์ต้องยึดระเบียบตัดสินปัญหาอย่างให้เกิดความชอบธรรมต้อง มอบหมายภาระงานให้ครูทุกคน รับผิดชอบผู้บริหารต้องมีคุณธรรมในการบริหารเพื่อสร้างศรัทธาต่อครูในโรงเรียนเช่น สร้างความเท่าเทียมกันมีศีลธรรมจริยธรรม เป็นต้นต้องบริหารให้มีความชัดเจนถูกต้องตามระเบียบโปร่งใสและสามารถ ตรวจสอบได้ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีจิตสาธารณะ 3.3 ด้านหลักความโปร่งใส การบริหารงานไม่มีความชัดเจนในเรื่องของงบประมาณที่นำไปใช้ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารน้อย ผู้บริหารควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนและกระบวนการบริหารงานนั้นพร้อมที่จะตรวจสอบได้ 3.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม การทำงานในบางเรื่องไม่ค่อยเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ บุคลากรบางส่วนปฏิบัติ งานตามความรู้สึกละเลยตนเองโดยไม่มี ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ การปฏิบัติงานล่าช้าขาดความรับผิดชอบต่อนักเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ ต่อการทำงานอย่างเต็มที่ 3.6 ด้านหลักความคุ้มค่า บุคลากรบางส,วนขาดจิตสำนึกต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณและส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์มากที่สุด

สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน (2561) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่าหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ 2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรมและด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกชาติรี สุขเสน (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ตัวบ่งชี้ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและทดสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวบ่งชี้ ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเหมาะสมของตัวบ่งชี้เพื่อคัดสรรไว้ในโมเดล 2) ทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้น จากทฤษฎีและผลงานวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และ 3) ตรวจสอบ

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และตัวบ่งชี้ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประมาณค่าจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 795 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐาน การวิจัยที่กำหนดไว้คือ 1) ตัวบ่งชี้การวิจัย 60 ตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.23-4.74 ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนด คือ เท่ากับหรือสูงกว่า 3.00 และค่าสัมประสิทธิ์การกระจายอยู่ระหว่าง 11.35-15.86 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือเท่ากับหรือต่ำกว่า 20% จึงมีความเหมาะสมได้รับการคัดสรรไว้ใน โมเดลทุกตัว 2) โมเดลที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและผลงานวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (CMIN/DF) ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (AGFI) ค่าดัชนี ความสอดคล้องเชิงเปรียบเทียบ (CFI) และค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงปทัสถาน (NFI) ซึ่งเป็นไปตาม เกณฑ์ที่กำหนด ทั้งในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งและอันดับสอง และ 3) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักมีค่าระหว่าง 0.86-1.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.70 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบย่อยมีค่าระหว่าง 0.73-1.02 และค่าน้ำหนักตัวบ่งชี้มีค่าระหว่าง 0.30-1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.30

อัจฉราพรรณ โมรัตน์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 2) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 และ 4) สร้างสมการพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 325 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบ่งเป็นแบบสอบถามการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .993 และแบบสอบถามความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .969 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยหาค่าความสัมพันธ์วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ผลศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง 4) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยผู้ทำวิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากร
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน จำนวน 3 โรงเรียน (ข้อมูลบุคลากร สพป.อต.2)

3.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ยืมเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) เพื่อสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า
2. นำข้อมูลและแนวคิดต่างๆ มากำหนดเป็นนิยามศัพท์ เพื่อสร้างแบบสอบถามและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยเครื่องมือของ ทวีศิลป์ กุลนาคดล (2547: 254-277)
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง ครบถ้วนตามขอบเขตและนิยามศัพท์ที่ศึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างไปหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย 1.ดร.อินทิรา มุงเมือง 2. ผอ.ธนาพิพัฒน์ชัย คำไวย 3.นางสาวธีรภรณ์ เกตุหล้า

พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ เพื่อเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองใช้ (Ty-out) กับครูผู้บริหาร และบุคลากร จำนวน 40 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliabiliv) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ ครอนบาช

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ขออนุญาตจากสถาบันการจัดการแห่งแปซิฟิก เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้ ครู ผู้บริหาร และบุคลากรที่เป็นประชากรเป้าหมายตอบแบบสอบถาม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปพบผู้บริหารสถานศึกษาตามรายชื่อของกลุ่มประชากร และผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับคืนด้วยตนเอง

3.4 การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา มาคัดเลือกและตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ ดังนี้

แบบสอบถามส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ ได้รหัสข้อมูลตามตัวแปร คือ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ นำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Jrequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Σ) เป็นรายชื่อรายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด
 3.50-4.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก
 2.50-3.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง
 1.50-2.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย
 1.00 1.49 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย
 - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
 - 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 2.1 หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)
 - 2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
3. สถิติในการทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (T-test)
 - 3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1.เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น 2.เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยและผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ตอนที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู และบุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ที่ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n=40)	ร้อยละ
สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1. ผู้บริหาร	7	17.50
2. ครู	30	75.00
3. บุคลากร	3	7.50
รวม	40	100.00
วุฒิการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี	33	82.50
2. สูงกว่าปริญญาตรี	7	17.50
รวม	40	100.00
ประสบการณ์การสอน		
1. น้อยกว่า 5 ปี	17	42.50
2. 5-10 ปี	12	30.00
3. มากกว่า 10 ปี	11	27.50
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 40 คน จำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นผู้บริหาร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 เป็นครู จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และบุคลากร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50

จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า ประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 ประสบการณ์ระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50

การวิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในด้านต่าง ๆ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาหัวข้อต่าง ๆ สำหรับนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม จะเป็นแบบเลือกตอบ (Check-list) ซึ่งสรุปพอสังเขปเป็นด้านได้ 6 ด้าน จำนวน 30 ข้อ โดยใช้มาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ของ Likert แบบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดให้มีค่าคะแนน เป็น 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับ และได้ผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากผู้บริหาร ครู และบุคลากร ในแต่ละด้าน ผลปรากฏ ดังตารางที่ 2 - 8

ตารางที่ 2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยรวม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปล	ลำดับ
			ความหมาย	
1. หลักคุณธรรม	4.54	0.67	มากที่สุด	2
2. หลักนิติธรรม	4.40	0.75	มาก	6
3. หลักความโปร่งใส	4.45	0.70	มาก	5
4. หลักความมีส่วนร่วม	4.53	0.63	มากที่สุด	3
5. หลักความรับผิดชอบ	4.53	0.64	มากที่สุด	4
6. หลักความคุ้มค่า	4.54	0.64	มากที่สุด	1
รวม	4.50	0.67	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (=4.50, =0.67) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า (=4.54 , =0.64) รองลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม (=4.54, =0.67) และหลักความมีส่วนร่วม(=4.53, =0.63) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักคุณธรรม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารบริหารงานโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม	4.62	0.67	มากที่สุด	1
2. ผู้บริหารซื่อสัตย์ สุจริต ต่อการปฏิบัติหน้าที่	4.55	0.67	มากที่สุด	3
3. ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ดีงามให้แก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา	4.55	0.78	มากที่สุด	4
4. ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้าน ของ ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เสียสละ อดทนขยันหมั่นเพียร	4.60	0.54	มากที่สุด	2
5. ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ความสุภาพ อ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	4.38	0.70	มาก	5
รวม	4.54	0.67	มากที่สุด	

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักคุณธรรมโดยรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด (=4.54 , =0.67) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารบริหารงานโดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม (=4.62 , =0.67) รองลงมาคือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านของ ความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เสียสละอดทนขยันหมั่นเพียร (=4.60 , =0.54) และ ผู้บริหารซื่อสัตย์ สุจริต ต่อการปฏิบัติหน้าที่ (=4.55 , =0.67) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักนิติธรรม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารเคารพกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงสิทธิของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.42	0.74	มาก	3
2. ผู้บริหารปฏิบัติตนตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการอย่างสม่ำเสมอ	4.45	0.63	มาก	1
3. ผู้บริหารมีการตักเตือน หรือลงโทษผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความถูกต้องชอบธรรม	4.30	0.82	มาก	5
4. ผู้บริหารมีการบริหารงานตามบทบาทในตำแหน่งหน้าที่ของตนตามกฎหมาย ระเบียบที่ได้วางไว้	4.40	0.871	มาก	4
5. ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด	4.45	0.67	มาก	2
รวม	4.40	0.75	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับ มาก (=4.40 , =0.75) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการอย่างสม่ำเสมอ (=4.45 , =0.63) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด (=4.45 , =0.67) และผู้บริหารเคารพกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงสิทธิของผู้ใต้บังคับบัญชา(=4.42 , =0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 5 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความโปร่งใส

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร		ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1.	ผู้บริหารให้คำแนะนำ ชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง	4.55	0.63	มากที่สุด	1
2.	ผู้บริหารบริหารงานด้านงบประมาณและด้านอื่น ๆ อย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้	4.50	0.75	มาก	2
3.	ผู้บริหารจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้วยความถูกต้อง เป็นจริง พร้อมเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป	4.45	0.71	มาก	3
4.	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมรับรู้การบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างแท้จริง	4.40	0.67	มาก	4
5.	ผู้บริหารสามารถชี้แจงเหตุผลประกอบการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนได้อย่างชัดเจน	4.38	0.74	มาก	5
รวม		4.45	0.70	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับ มาก (=4.45 , =0.70) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำ ชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง (=4.55 , =0.63) รองลงมาคือ ผู้บริหารบริหารงานด้านงบประมาณและด้านอื่น ๆ อย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ (=4.50 , =0.75) และผู้บริหารจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้วยความถูกต้อง เป็นจริง พร้อมเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป (=4.45 , =0.71) ตามลำดับ

ตารางที่ 6 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความมีส่วนร่วม

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการบริหารงาน ของโรงเรียน	4.53	0.64	มากที่สุด	3
2. ผู้บริหาร จัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	4.51	0.64	มากที่สุด	5
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน	4.58	0.59	มากที่สุด	1
4. ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาาร่วมกัน	4.55	0.63	มากที่สุด	2
5. ผู้บริหาร มอบหมายงานแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึง	4.53	0.67	มากที่สุด	4
รวม	4.53	0.63	มากที่สุด	

จากตาราง 6 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (=4.53 , =0.63) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน (=4.58 , =0.59) รองลงมาคือ ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาาร่วมกัน (=4.55 , =0.63) และผู้บริหารตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการบริหารงาน ของโรงเรียน (=4.53 , =0.64) ตามลำดับ

ตารางที่ 7 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความรับผิดชอบ

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่	4.53	0.67	มากที่สุด	4
2. ผู้บริหารกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น	4.58	0.59	มากที่สุด	2
3. ผู้บริหารทำงานอย่างทุ่มเทและอุทิศตนต่อการปฏิบัติงาน	4.43	0.67	มาก	5
4. ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วหลังได้รับ คำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด	4.54	0.60	มากที่สุด	3
5. ผู้บริหารมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.60	0.67	มากที่สุด	1
รวม	4.53	0.64	มากที่สุด	

จากตาราง 7 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (=4.53 , =0.64) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา (=4.60, =0.64) รองลงมาคือ ผู้บริหารกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (=4.58 , =0.59) และผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วหลังได้รับ คำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด (=4.54 , =0.60) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความคุ้มค่า

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ค่าสถิติ		การแปลความหมาย	ลำดับ
1. ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดี ในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	4.48	0.67	มาก	5
2. ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด	4.60	0.59	มากที่สุด	1
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนา ตนเอง และสร้างผลงานที่เป็นรูปธรรม	4.60	0.63	มากที่สุด	2
4. ผู้บริหารเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม	4.50	0.67	มาก	4
5. ผู้บริหารส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง	4.53	0.64	มากที่สุด	3
รวม	4.54	0.64	มากที่สุด	

จากตาราง 8 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่ายบ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (=4.54 , =0.64) โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (=4.60 , =0.59) รองลงมาคือ บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนา ตนเอง และสร้างผลงานที่เป็นรูปธรรม (=4.60 , =0.63) และผู้บริหารส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญา และแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง (=4.53 , =0.64) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน

การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย จะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) หรือ LSD. วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม ผลปรากฏตารางที่ 9 - 11

ตาราง 9 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.116	1	0.116	0.336	0.566
	ภายในกลุ่ม	13.180	38	0.347		
	รวม	13.296	39			
2. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	0.005	1	0.005	0.012	0.915
	ภายในกลุ่ม	15.394	38	0.405		
	รวม	15.399	39			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	0.006	1	0.006	0.017	0.896
	ภายในกลุ่ม	13.033	38	0.343		
	รวม	13.039	39			
4. หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.261	1	0.261	0.819	0.371
	ภายในกลุ่ม	12.131	38	0.319		
	รวม	12.392	39			
5. ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	0.296	1	0.296	0.883	0.353
	ภายในกลุ่ม	12.744	38	0.335		
	รวม	13.040	39			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	0.258	1	0.258	0.780	0.383
	ภายในกลุ่ม	12.558	38	0.330		
	รวม	12.816	39			

จากตาราง 9 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า รายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 10 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน

การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลของ โรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1.ด้านหลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	10.796	2	5.398	0.621	0.543
	ภายในกลุ่ม	321.604	37	8.692		
	รวม	332.400	39			
2. หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	6.831	2	3.415	0.334	0.718
	ภายในกลุ่ม	378.144	37	10.220		
	รวม	384.975	39			
3. หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	2.213	2	1.107	0.126	0.882
	ภายในกลุ่ม	323.762	37	8.750		
	รวม	325.975	39			
4. หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	8.420	2	4.210	0.210	0.811
	ภายในกลุ่ม	313.355	37	8.469		
	รวม	321.775	39			
5. ด้านหลักความ รับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	7.015	2	3.508	0.521	0.598
	ภายในกลุ่ม	366.885	37	9.916		
	รวม	373.900	39			
6. หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	10.542	2	5.271	0.629	0.539
	ภายในกลุ่ม	309.858	37	8.375		
	รวม	320.400	39			

จากตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า รายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ผลปรากฏตารางที่ 11

ตาราง 11 การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย
บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายคู่

การบริหารตาม หลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียน	วิธีการ เปรียบเทียบ	สถานภาพการ ดำรงตำแหน่ง	ค่าเฉลี่ย	วุฒิการศึกษา		
				น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
1.ด้านหลัก คุณธรรม	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	22.765	-	-	-
		5-10 ปี	22.000	0.765	-	-
		มากกว่า10 ปี	23.364	0.599	1.364	-
2. หลักนิติธรรม	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	22.471	-	-	-
		5-10 ปี	21.500	0.971	-	-
		มากกว่า10 ปี	21.909	0.561	0.409	-
3. หลักความ โปร่งใส	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	22.412	-	-	-
		5-10 ปี	21.917	0.495	-	-
		มากกว่า10 ปี	22.455	0.043	0.538	-
4. หลักความมี ส่วนร่วม	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	22.706	-	-	-
		5-10 ปี	21.917	0.789	-	-
		มากกว่า10 ปี	23.091	0.385	1.174	-
5. ด้านหลักความ รับผิดชอบ	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	22.765	-	-	-
		5-10 ปี	21.917	0.848	-	-
		มากกว่า10 ปี	22.909	0.144	0.992	-
6. หลักความ คุ้มค่า	Scheffe's Method	น้อยกว่า 5 ปี	23.059	-	-	-
		5-10 ปี	21.917	1.142	-	-
		มากกว่า10 ปี	23.000	0.059	1.083	-

จากตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายคู่ พบว่า ประสบการณ์การสอน น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า10 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อจากรายด้าน พบว่า รายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 มีความแตกต่างกัน”

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 เป็นดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า รายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายคู่ พบว่า ประสบการณ์การสอน น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความร่วมมือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักนิติธรรม ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักในการบริหารประเทศ การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องสร้างขึ้นให้เป็นคุณสมบัติประจำตัว เพื่อมาประยุกต์ใช้ในหน่วยงานอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงาน ด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินงานที่เป็นระเบียบ แบบแผน ใช้หลักความคุ้มค่า และเป็นธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานก่อให้เกิดการตอบสนอง ต่อความต้องการของส่วนรวมตลอดจนมุ่งเน้น ผลสัมฤทธิ์ตามภารกิจของหน่วยงาน จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุษารัตน์ ดาวลอย (2561) มีการใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้งภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และผลผลการวิจัยของอัจฉราพรรณ โมรัตน์ (2562) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้ คือผลการวิจัยของดารินทร์ สงมะเร็ง (2559) ที่ทำการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารเอกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า รายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายคู่ พบว่า ประสบการณ์การสอน น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายด้านทุกด้าน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันอยู่ภายใต้การบริหารงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคลแบบเดียวกัน เป็นการเปลี่ยนวิธีการบริหารการศึกษา กระจายอำนาจสู่โรงเรียนมากขึ้น การบริหารตามหลัก ธรรมาภิบาลในโรงเรียน จะช่วยทำให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น เป็นฐานในการสร้างความ เป็นธรรมในโรงเรียนมีความเสมอภาคเท่าเทียม ช่วยให้โรงเรียนเกิดความเข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน บุคลากรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้ออาทรต่อกัน บรรลุ เป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ เพื่อให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข อันจะส่งผลต่อการ บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 ไม่ว่าจะอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดใดก็ตาม

ต้องทำงานร่วมกันภายใต้หลักการสำคัญดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ ภูวินทร์ รักษ์พงศ์ (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว (2562) พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ที่รับผิดชอบโรงเรียนในสังกัด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ต้องหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ให้อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนขององค์กร จัดทำโครงการแผนปฏิบัติการเพื่อจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ไม่ว่าจะจำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรดิตถ์ เขต 2 ควรหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน โดยผู้บริหารและบุคลากร ในโรงเรียนร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและการบริหารงานในโรงเรียนให้ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมาใช้เป็นสารสนเทศ เพื่อประกอบการวางแผนหรือการดำเนินการเพื่อยกระดับการบริหารงานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ

2.2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนหรือหน่วยงานสามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียนและแต่ละหน่วยงานได้

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ศรีม่วง. (2560). การบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- แก้วกาญจน์ กิมานุวัฒน์. (2564). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารตามหลัก
ธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ.
วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ขจรศักดิ์ ว่องไว. (2562). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ระดับ
มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จุฑาทาญจน์ เก่งกลกิจ. (กันยายน - ธันวาคม 2564). “การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตธรรมจักร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5”.
วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 4(3): 1142 – 1156.
- ชนะวิน แสงทามาศย์. (2564). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน. วารสาร
สังคมศาสตร์บูรณาการ, 1(3), 63-75.
- ณัฐพัชร์ มั่นชิมะบุระ และสุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2565). การศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหาร
งานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา อุบลราชธานี
อำนาจเจริญ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 218.
- ดารินทร์ สงมะเรียง. (2559). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน. วิทยานิพนธ์
ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟิก ดีไซน์และการพิมพ์
จำกัด.
- นิตยา คงเกษม. (2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่ม
เครือข่ายพระบางเจ้าพระยาเมือง 2 เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครสวรรค์ เขต 1.
วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย.
- นวรรตน์ आयुยืน. (2561). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นรมน ขันดี. (2561). การศึกษาบทบาทการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยองและตราด. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- บุญเกิด พรภิญโญยิ่ง. (2561). แนวทางการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาของภาคเอกชน อำเภอเมืองบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหาร. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระครูโพธิกิตติคุณ (กิตติพงษ์ สุบุญ). (2561). การบริหารกิจการคณะสงฆ์ตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของคณะสงฆ์ภาค 3. วิทยานิพนธ์ พธ.ด. (พระพุทธศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระนที สิริบุญ (บัวงาม). (2560). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน พระปริยัติธรรมสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย.
- พัชรี สีโรรส, บรรเจิด สิงคะเนติ, ถวิลวดี บุรีกุล, อัมพร อารังลักษณ์ และมานวิภา อินทรพัทธ์. (2559). **หลักธรรมาภิบาล: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พงษ์พิพัฒน์ นารินทร์. (2563). ปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ภาธรณ์ สิริวรรณกุล. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภูวินทร์ รักพงษ์. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุจิรา แจ่มแสงทอง. (2559). การใช้หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วัชรเศวต วงษ์เฉลียง. (2564). ธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัฒนกรณ์ จิवालักษณ์. (2558). การนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วัฒนา สายเชื้อ. (2561). กลยุทธ์การใช้หลักธรรมาภิบาลในงานวิชาการของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วันทีนิ ภูธรธมมะ. (2563). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). บันทึกเรื่องเด่นรางวัลพระปกเกล้า : ท้องถิ่น ทบพวน ทำทหาย เพื่อการจัดบริการสาธารณะ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สัทตพงศ์ พิทอนวร. (2563). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุกานดา สุไลมาน. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตาม จรรยาบรรณวิชาชีพของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุทธิวิทย์ วิลัยริด, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, บุญรัตน์ อุตส่าห์ และกาญจนา อุตตรวิเชียร. (2564). หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์, 6(2), 364.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. (2561). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณ ที่ได้รับจัดสรร). กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท. (อัดสำเนา)
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2566 – 2570. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อุษารัตน์ ดาวลอย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารด้วยหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เอกชาตรี สุขเสน. (2562). ตัวบ่งชี้ธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- UNESCAP. (2009). What is Good Governance. Retrieved from. <https://bit.ly/2IV48jd>. June 6th, 2025.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย
บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2”

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามนี้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

2.แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน
ขนาดเล็กในกลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
อุตรดิตถ์ เขต 2

3.แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็กใน
กลุ่มเครือข่าย บ่อเบี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2

จึงขอความกรุณาจากท่านได้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้วิจัยจะเก็บรักษาคำตอบ
ของท่านไว้เป็นความลับ โดยจะนำมาวิเคราะห์ในภาพรวม ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อท่านใดๆ ทั้งสิ้น และ
ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตอบคำถามครั้งนี้

ว่าที่ร้อยตรีวีรภัทร เกตุหลู

นักศึกษาปริญญาโท

สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงใน ☐ ตามสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. วุฒิการศึกษา

- ☐ 1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี
☐ 1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์

- ☐ 2.1 น้อยกว่า 5 ปี
☐ 2.2 5-10 ปี
☐ 2.3 มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนขนาดเล็ก
 ในกลุ่มเครือข่าย บ่อเปี้ย-ม่วงเจ็ดต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์
 เขต 2

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความในแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารในโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

คำอธิบายคำตอบ

ข้อ 0 ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ☐ ลงในช่องหมายเลข 5 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในโรงเรียนด้านหลักคุณธรรม ในส่วนของประเด็นที่ว่า “ผู้บริหารมีหลักการบริหารงานโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม และมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่” อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ หรือเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
1. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่น ในความถูกต้อง ดีงาม ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเอง เพื่อให้มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต						
1	ผู้บริหาร บริหารงานโดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม					
2	ผู้บริหาร ซื่อสัตย์ สุจริต ต่อการปฏิบัติหน้าที่					
3	ผู้บริหารส่งเสริมการสร้างค่านิยมที่ดีงาม ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา					
4	ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านของความเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม เสียสละอดทน ขยันหมั่นเพียรฯ					
5	ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความสุภาพ อ่อนโยนและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี					
2. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ กติกาที่ถูกต้องเป็นธรรมการบังคับใช้เป็นไปตามกฎหมาย กติกาที่ตกลงกันได้ คำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก						
6	ผู้บริหารเคารพกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ รวมถึงสิทธิของผู้ใต้บังคับบัญชา					
7	ผู้บริหารปฏิบัติตนตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการอย่างสม่ำเสมอ					
8	ผู้บริหารมีการตักเตือน หรือลงโทษ ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความถูกต้องชอบธรรม					
9	ผู้บริหารมีการบริหารงานตามบทบาทในตำแหน่งหน้าที่ของตนตามกฎหมายระเบียบที่ได้วางไว้					
10	ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีและส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับ ข้าราชการ ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด					

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ หรือเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
3. หลักความโปร่งใส หมายถึง สุจริตไม่คดโกง หรือมีความหมายตรงกันข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นความหมายในเชิงบวก						
11	ผู้บริหารให้คำแนะนำ ชี้แจงข้อมูลต่าง ๆ อย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริง					
12	ผู้บริหาร บริหารงานด้านงบประมาณและด้าน อื่น ๆ อย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้					
13	ผู้บริหาร จัดทำข้อมูลสารสนเทศด้วยความถูกต้อง เป็นจริง พร้อมเปิดเผยแก่บุคคลทั่วไป					
14	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมรับรู้การบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างแท้จริง					
15	ผู้บริหารสามารถชี้แจงเหตุผลประกอบ การพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนได้อย่างชัดเจน					
4. หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการแสดงความคิดเห็น และทางการบริหาร						
16	ผู้บริหารตระหนัก และเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของบุคลากรและชุมชนในการบริหารงานของโรงเรียน					
17	ผู้บริหาร จัดกิจกรรมเพื่อรับฟังความคิดเห็น ของบุคลากรและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
18	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรและชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน					
19	ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และส่งเสริมให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาาร่วมกัน					
20	ผู้บริหาร มอบหมายงานแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมของโรงเรียนอย่างทั่วถึง					

ข้อ	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ หรือเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
5. หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมและความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตน						
21	ผู้บริหารรับผิดชอบต่อการทำงานในหน้าที่					
22	ผู้บริหารกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น					
23	ผู้บริหารทำงานอย่างทุ่มเทและอุทิศตนต่อการปฏิบัติงาน					
24	ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็วหลังได้รับ คำสั่งจากหน่วยงานต้นสังกัด					
25	ผู้บริหารมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา					
6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ใช้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ						
26	ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดี ในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
27	ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากร ของโรงเรียนอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
28	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนา ตนเอง และสร้างผลงานที่เป็นรูปธรรม					
29	ผู้บริหารเลือกใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม					
30	ผู้บริหารส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาและ แหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามในการศึกษา

ดร.อินทิรา มุ่งเมือง	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
ธนาพิพัฒน์ชัยน คำไวย	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยยาง ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยพิษณุโลก
นางสาวธีรภรณ์ เกตุหลู	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดวังส้มพันธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	ว่าที่ร้อยตรีวีรภัทร เกตุหลู
วัน เดือน ปี เกิด	22 มิถุนายน 2539
ที่อยู่ปัจจุบัน	104/1 หมู่ที่ 4 ตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี 53180 โทร. 090-7425150
ตำแหน่งงานปัจจุบัน	ครู โรงเรียนบ้านห้วยยาง
ประสบการณ์ทำงาน	2 ปี 3 เดือน
ที่อยู่ทำงาน	โรงเรียนบ้านห้วยยาง 184 หมู่ที่ 7 ตำบลบ่อเบี้ย อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุดรธานี
วุฒิการศึกษา	ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยยศ มัธยมศึกษา โรงเรียนบ้านโคกวิทยาคม ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี